

Τα λάθη της εναρμόνισης των ευαγγελικών αφηγήσεων

Στο πρώτο μέρος, είχαμε εξηγήσει τους λόγους για τους οποίους η εναρμόνιση των ευαγγελικών διηγήσεων δημιουργεί την ψευδή εντύπωση της δήθεν εξάλειψης των διαφορών. Είχαμε εξηγήσει ότι τα κείμενα αυτά, είναι γραμμένα σε διαφορετικές εποχές και απευθύνονται σε διαφορετικές κοινότητες. Συνεπώς, θα ήταν σφάλμα αν έγραφαν για κάτι, αλλά το έγραφαν με ελλείψεις. Επίσης, είχαμε δει τι λέει η σύγχρονη επιστημονική έρευνα όσον αφορά τους συγγραφείς τους (ότι δεν ήσαν αυτόπτες), την εποχή που γράφτηκαν (δηλαδή δεκαετίες μετά τα «συμβάντα») και ότι δεν ήσαν τα μόνα ευαγγέλια (υπήρχαν πολλά).

Στο συγκεκριμένο άρθρο, θα εξετάσουμε συγκεκριμένα μέρη, τόσο των τεσσάρων ευαγγελίων, όσο και των γραπτών του Παύλου. Οι επιστολές είναι μεταξύ 49-60, δηλαδή **πριν** την καταγραφή των ευαγγελίων που ξέρουμε ως «κανονικά». Δεν θα εξεταστούν όλες οι περιπτώσεις, αλλά ορισμένες δειγματοληπτικά .

Ο αριθμός των μυροφόρων

Τι λένε τα ευαγγέλια:

Μάρκος: «Καὶ διαγενομένου τοῦ σαββάτου **Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ** καὶ **Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου** καὶ **Σαλώμη** ἠγόρασαν ἀρώματα ἵνα ἐλθοῦσαι ἀλείψωσιν αὐτόν» (16:1).

Ματθαίος: «Ὅψε δὲ σαββάτων τῇ ἐπιφωσκούσῃ εἰς μίαν σαββάτων ἦλθεν **Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ** καὶ **ἡ ἄλλη Μαριὰ** θεωρῆσαι τὸν τάφον» (28:1).

Λουκάς: «τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων ὄρθρου βαθέος ἦλθον ἐπὶ τὸ μνήμα φέρουσαι ἃ ἠτοίμασαν ἀρώματα καὶ **τινὲς σὺν αὐταῖς**» (24:1).

Και: «καὶ ὑποστρέψασαι ἀπὸ τοῦ μνημείου ἀπήγγειλαν ταῦτα πάντα τοῖς ἔνδεκα καὶ πᾶσιν τοῖς λοιποῖς· ἦσαν δὲ **ἡ Μαγδαληνὴ Μαρία** καὶ **Ἰωάννα** καὶ **Μαρία Ἰακώβου** καὶ **αἱ λοιπαὶ σὺν αὐταῖς** αἱ ἔλεγον πρὸς τοὺς ἀποστόλους ταῦτα» (24:9-10).

Ο Ιωάννης αναφέρει την Μαρία την Μαγδαληνή στο κεφάλαιο 20 (στ. 1). Όμως,

δεν κάνει πουθενά μνεία ότι πήγε να μυρώσει το σώμα του Ιησού.

Ο Παύλος, σε καμία επιστολή του δεν τις αναφέρει. Ακόμα και όταν παραθέτει την σειρά των εμφανίσεων του Ιησού μετά την ανάσταση, δεν συμφωνεί με τους ευαγγελιστές. Ή καλύτερα, οι ευαγγελιστές δεν συμφωνούν με τον Παύλο, αφού ο Παύλος προηγείται χρονικά.

Γράφει λοιπόν ο Παύλος: **«παρέδωκα γὰρ ὑμῖν ἐν πρώτοις ὃ καὶ παρέλαβον** ὅτι Χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν κατὰ τὰς γραφάς καὶ ὅτι ἐτάφη καὶ ὅτι ἐγήγερται τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ κατὰ τὰς γραφάς καὶ **ὅτι ὤφθη Κηφᾶ εἶτα τοῖς δώδεκα • ἔπειτα ὤφθη ἐπάνω πεντακοσίοις ἀδελφοῖς ἐφάπαξ ἐξ ὧν οἱ πλείους μένουσιν ἕως ἄρτι τινὲς δὲ καὶ ἐκοιμήθησαν • ἔπειτα ὤφθη Ἰακώβῳ εἶτα τοῖς ἀποστόλοις πᾶσιν • ἔσχατον δὲ πάντων ὡσπερὶ τῷ ἔκτρώματι ὤφθη κάμοι»** (Α΄ Προς Κορινθίους, 15:3-8).

Μία πρώτη παρατήρηση είναι ότι η σειρά που παρουσιάζει ο Παύλος, δεν την έβγαλε από το μυαλό του, αλλά είναι από την παράδοση της εκκλησιαστικής κοινότητας. Ό,τι παρέλαβε, αυτό και παραδίδει στην εκκλησιαστική κοινότητα στην Κόρινθο. Υπενθυμίζω, ότι ακόμα δεν έχουμε κανένα από τα τέσσερα ευαγγέλια. Μία δεύτερη παρατήρηση, είναι ότι ο Παύλος θέτει μια σειρά. Κατά την άποψή μου, οι λέξεις «εἶτα», «ἔπειτα», «ἔσχατον», αυτό δείχνουν. Μία τρίτη παρατήρηση, ότι ο Παύλος δεν αναφέρεται στις μυροφόρες, μία τέταρτη ότι αναφέρει εμφανίσεις που δεν υπάρχουν πουθενά (σε πάνω από 500 άτομα δια μιας, στον Ιάκωβο μεμονωμένα), και μία πέμπτη ότι αναφέρεται στους δώδεκα, ενώ ξέρουμε ότι ο Ιούδας αυτοκτόνησε, και ο Θωμάς έλειπε.

Οι σύγχρονοι απολογητές τα εναρμονίζουν ως εξής: *«Κατά συνέπεια, ο Λουκάς και ο Ιωάννης είναι **πιθανόν** να συμφωνούν σε έναν μεγάλο αριθμό γυναικών, ενώ την ίδια στιγμή, ούτε ο Μάρκος αποκλείει άλλα πρόσωπα, αλλά ούτε και ο Ματθαίος, για τον οποίο μάλιστα γνωρίζουμε ότι επέλεξε να μην αναφέρει τη Σαλώμη ενώ σίγουρα γνώριζε το όνομα»* (ο τονισμός με έντονη γραφή είναι δικός μου).

Για να καταλήξουν σε αυτήν την σύνθεση, φέρουν τα εξής επιχειρήματα· πρώτο, ότι ο αριθμός των ονομάτων που μπορεί να δίνει ο συγγραφέας δεν είναι απαραίτητα αυστηρός, και ότι δεν μπορούμε να αποκλείουμε την παρουσία περισσότερων ατόμων, εκτός και αν ο ίδιος ο συγγραφέας το αποκλείει ρητώς. Και παρουσιάζουν δύο παραδείγματα από την Γραφή, προς επιβεβαίωση του ισχυρισμού τους. Αναφέρουν από το «Κατά Λουκάν», κεφάλαιο 24 στίχο 12, που

αναφέρει ότι μετά την επίσκεψη των μυροφόρων στον τάφο, ο Πέτρος σηκώθηκε και πήγε στο μνήμα. Επίσης, από το ίδιο κεφάλαιο στίχο 24, όπου οι δύο προς Εμμαούς πορευόμενοι, διηγούνται στον Ιησού που έχουν μπροστά τους αλλά δεν τον έχουν ακόμα αναγνωρίσει, το περιστατικό του Πέτρου, λέγοντας ότι μετά τις μυροφόρες, «*απήλθον τινές των συν ημίν επί το μνημείον*». Σύμφωνα με το σκεπτικό τους, ενώ αναφέρεται αρχικά ένα πρόσωπο που κατονομάζεται, ο Πέτρος, στην δεύτερη αναφορά που αναφέρεται στο ίδιο περιστατικό, ήταν «*τινές*». Σε αυτό μπορούμε να απαντήσουμε αυτό που λέει και η σύγχρονη έρευνα, ότι δηλαδή **ο στίχος 12 είναι προσθήκη μεταγενέστερη** (βλ. «Παραφράζοντας τα λόγια του Ιησού», Bart Ehrman, σ. 223, εκδόσεις Ενάλιος). Έστω όμως ότι δεν είναι προσθήκη. Το να πούμε ότι εννοεί πολλούς ενώ αναφέρεται σε ένα πρόσωπο, **προκύπτει από το ίδιο το κείμενο**. Συνεπώς, δεν είναι αυθαίρετο. Όταν όμως εφαρμόζουν το ίδιο και σε άλλα χωρία από τα οποία όμως **δεν προκύπτει κάποιο ανάλογο συμπέρασμα**, τότε έχουμε **πρόσθεση εννοιών εκ μέρους των απολογητών**, σε χωρία. Αναφέρουν όμως και ένα δεύτερο παράδειγμα από το «Κατά Ιωάννην», κεφάλαιο 20 στίχος 1, όπου αναφέρεται ότι η Μαρία η Μαγδαληνή πήγε στο μνήμα. Στον στίχο 2 όμως, τρέχει και βρίσκει τον Πέτρο και τον Ιωάννη και τους λέει ότι «*ουκ οίδαμεν που έθηκαν αυτόν*». Μιλάει δηλαδή, στο πρώτο πληθυντικό.

Ο στίχος θα μπορούσε να ερμηνευθεί ως αναφορά, όχι στην Μαρία την Μαγδαληνή και σε άτομα που ήταν μαζί της αλλά δεν κατονομάζονται, αλλά στην Μαγδαληνή, τον Πέτρο και τον Ιωάννη, που τους συνάντησε και έτσι να δικαιολογηθεί ο πληθυντικός αριθμός. Επειδή όλοι τους ήσαν ακόλουθοι του Ιησού και επομένως μία ομάδα. Και αυτή η ομάδα είχε κάτι κοινό· την μέριμνα για τον κύριό τους. Πάντως, στα χειρόγραφα που είχε ο Χρυσόστομος μπροστά του και έκανε τις ομιλίες στο «Κατά Ιωάννην» ευαγγέλιο, ο στίχος είναι στον ενικό.

*Και ιδούσα τον τόπον, και τον λίθον ηρμένον, ουκ εισήλθεν, ουδέ διέκυψεν, αλλ' επί τους μαθητάς έδραμε από πολλού του πόθου· τοιούτο γαρ ην αυτή το σπουδαζόμενον, μετά πολλού του τάχους μαθείν ήθελε τι γέγονε το σώμα· και γαρ ο δρόμος τούτο εβούλετο, και τα ρήματα τούτο εμφαίνει· «ήραν» γαρ, φησί, «τον Κύριόν μου», **και ουκ οίδα που τεθείσασιν αυτόν.***

(ΕΠΕ τ. 14, σ. 682)

Επίσης, η Μαρία η Μαγδαληνή δεν παρουσιάζεται ως μυροφόρα στο «Κατά Ιωάννην». Ο Ιησούς μυρώθηκε την Παρασκευή, και μάλιστα, η ποσότητα του

μίγματος αλόης και σμύρνας ήταν 100 λίτρα (19:38-42). Κάθε άλλη κίνηση θα ήταν περιττή. Μόνο στα άλλα ευαγγέλια παρουσιάζονται οι γυναίκες ως μυροφόρες, που πάνε να αλείψουν το σώμα του Ιησού. Μόνο στους συνοπτικούς ο Ιησούς δεν μυρώνεται την Παρασκευή. Συγκεκριμένα, στο «Κατά Λουκάν», πρώτα γίνεται η ταφή (Παρασκευή) και μετά οι γυναίκες ετοιμάζουν τα μύρα για να τα χρησιμοποιήσουν μετά την αργία του Σαββάτου (23:50-56). Στο «Κατά Μάρκον», γίνεται η ταφή και οι γυναίκες αγοράζουν το μύρο μετά την αργία (15:42-47). Τα ίδια και στο κατά Ματθαίον.

Αλλά και ο Χρυσόστομος, στην ερμηνεία του στο «Κατά Ιωάννην», δεν παρουσιάζει την Μαρία Μαγδαληνή ως μυροφόρα, αλλά ότι πήγε στον τάφο να βρει παρηγοριά...

*Αυτό βέβαια παρεκίνησε και την Μαρίαν· επειδή δηλαδή έτρεφε πολλή φιλοστοργία δια τον διαδάσκαλο και είχε περάσει το Σάββατο, δεν μπορούσε να ησυχάσει, αλλά ήλθε στο μνημείο πάρα πολύ πρωί, **θέλουσα να εύρη κάποιαν παρηγορίαν από τον τόπον.***

(ΕΠΕ τ. 14, σ. 683).

Επομένως, όταν οι συγγραφείς δίνουν κατάλογο ονομάτων, μόνο στην περίπτωση που προκύπτει από το ίδιο το κείμενο, μπορεί κανείς να πει ότι δεν είναι αυστηρός. Από το κείμενο του Μάρκου και του Ματθαίου δεν προκύπτει ότι υπήρχαν περισσότερα πρόσωπα από όσα αναφέρουν. Ο δε Ιωάννης δεν αναφέρεται καθόλου σε μυροφόρες. Το συμπέρασμα της εναρμόνισης των ευαγγελίων που κάνουν οι απολογητές, συμφωνεί μόνο με την εκδοχή του Λουκά, για το συγκεκριμένο σημείο μόνο.

Ένα δεύτερο επιχείρημα των απολογητών, είναι ότι οι μαρτυρίες των ευαγγελιστών είναι αξιόπιστες, διότι εάν συνέβαινε το αντίθετο, δεν θα έβαζαν τις μυροφόρες να μαρτυρούν. Οι γυναίκες, λένε, την εποχή εκείνη ήταν ανάξιες προς μαρτυρία. **Εκ των πραγμάτων**, όμως, έπρεπε οι πρώτοι μάρτυρες να είναι γυναίκες. Διότι οι γυναίκες ήσαν επιφορτισμένες με το να αλείψουν το σώμα του νεκρού με μύρο. Και η πρώτη μαρτυρία περί της αναστάσεως, πηγάζει από τον άδειο τάφο που είδαν οι μυροφόρες. Εκτός αυτού, αυτή η θέση των απολογητών θα είχε νόημα μόνο στην περίπτωση που η μαρτυρία θα έμενε μεταξύ των γυναικών. Όμως, μετά, μαρτυρούν και άνδρες, όχι βάσει της μαρτυρίας των γυναικών, αλλά βάσει της δικής τους «εμπειρίας». Και οι άνδρες είναι που

πρωταγωνιστούν στην συνέχεια. Παρ' όλα αυτά, η ίδια η Καινή Διαθήκη, αναφέρεται σε γυναίκες που μαρτυρούν και η μαρτυρία τους είναι ισχυρή. Για παράδειγμα, η μαρτυρία της Άννας και της Σαμαρείτισσας (Κατά Λουκάν, 3:36 – Κατά Ιωάννην, 4:21 αντίστοιχα). Ένα τρίτο επιχείρημα, είναι ότι οι ευαγγελιστές κάνουν μνεία μόνο για τις επίσημες μυροφόρες. Σύμφωνα με αυτό, ο Μάρκος θεωρεί επίσημες την Μαρία Μαγδαληνή, την Μαρία του Ιακώβου, και την Σαλώμη. Ο Ματθαίος θεωρεί επίσημες την Μαρία την Μαγδαληνή και «την άλλη Μαρία» (καλά, θεωρεί επίσημη την Μαρία αλλά δεν μας λέει ποια είναι, αλλά την αποκαλεί «η άλλη»);). Ο Λουκάς θεωρεί επίσημες την Μαρία την Μαγδαληνή, την Ιωάννα (δεν διευκρινίζει αν πρόκειται για αυτήν που μνημονεύει στο κεφ. 8) και την Μαρία του Ιακώβου, και ο Ιωάννης την Μαρία την Μαγδαληνή. Παρ' όλα αυτά, ανάμεσα στις επίσημες (σε άλλον «κατάλογο»), ο Λουκάς αναφέρει και την Ιωάννα γυναίκα επιτρόπου του Ηρώδη. Δεν είναι σημαντικό πρόσωπο; Γιατί δεν την μνημονεύουν οι άλλοι; Με ποιά κριτήρια να μην είναι αξιόπιστες όλες, **εφόσον όλες ήταν μαζί και είδαν τα ίδια πράγματα**; Η όποια ιεραρχία αξιοπιστίας, είναι χωρίς νόημα λοιπόν.

Πότε πήγαν στον τάφο;

Τώρα θα εξετάσουμε τι λένε οι ευαγγελιστές για την ώρα που πήγαν στον τάφο. Έχουμε τα εξής δεδομένα:

Ματθαίος (28:1) «τη επιφωσκούση» (επιφωσκώ, «προχωρώ προς το λυκαυγές, φωτίζω αμυδρώς, ξημερώνω») (Λεξικό Δορμπαράκη).

Μάρκος (16:2) «λίαν πρωί [...] **ανατείλαντος του ηλίου**».

Λουκάς (24:1) «όρθρου βαθέως», όπου όρθρος «το χρονικό διάστημα που είναι **λίγο πριν την αυγή, η χαραυγή, τα βαθιά χαράματα**» (Λεξικό Κωνσταντίνου Ιωαννίδη).

Ιωάννης (20:1) «πρωί **σκοτία** έτι ούσης».

Οι απολογητές εντοπίζουν το πρόβλημα στον Μάρκο. Και πιο συγκεκριμένα, εκεί που λέει «Και **λίαν πρωί** της μιας σαββάτων έρχονται επί το μνημείον, **ανατείλαντος του ηλίου**» (16:2). Αυτή είναι η πρώτη δικαιολογία. Για αυτούς, το «λίαν πρωί» και το «ανατείλαντος του ηλίου» είναι αντιφατικά, αν τα ερμηνεύσουμε κατά γράμμα. Γιατί, δεν είναι δυνατόν να υπάρχει αντίφαση στην ίδια πρόταση, λένε. Όμως, το λίαν πρωί δεν σημαίνει ότι είναι σκοτάδι. Δεν

υπάρχει η αντίφαση που θα βόλευε στην συγκεκριμένη περίπτωση τους απολογητές να υπάρχει, προκειμένου να παρερμηνεύσουν το «ανατείλαντος του ηλίου» και να το προσαρμόσουν στο «λίαν πρωί» για να το εναρμονίσουν με τις λοιπές ευαγγελικές διηγήσεις.

Η λέξη «πρωί», σημαίνει «το διάστημα της ημέρας από την αυγή ως το μεσημέρι. Ο χρόνος γύρω από την ανατολή του ηλίου» (Λεξικό Κωνσταντίνου Ιωαννίδη).

Σύμφωνα όμως με τους απολογητές της, όλα τα παραπάνω σημαίνουν το ίδιο πράγμα!

Αν τα εναρμονίσουμε, στο συγκεκριμένο σημείο που αφορά το πότε πήγαν, έχουμε το εξής αποτέλεσμα: Οι μυροφόρες πήγαν στον τάφο του Ιησού όταν ήταν βαθιά χαράματα (Λουκάς, 24:1), όταν άρχιζε να φωτίζει αμυδρά (Ματθαίος, 28:1), και ήταν πρωί έχοντας σκοτάδι και ήλιο (Ιωάννης, 20:/Μάρκος, 16:2).

Μπερδεμένες οι διηγήσεις λοιπόν. Προσέξτε τώρα τι γίνεται, αν προσπαθήσουμε να συνθέσουμε τις ευαγγελικές διηγήσεις μόνο σε αυτά τα δύο σημείο. Στο πόσες μυροφόρες πήγαν και πότε.

Έχουμε: Στον τάφο πήγαν παραπάνω από τέσσερις, και πήγαν όταν ήταν βαθιά χαράματα (Λουκάς, 24:1), όταν άρχιζε να φωτίζει αμυδρά (Ματθαίος, 28:1) και ήταν πρωί έχοντας σκοτάδι και ήλιο (Ιωάννης, 20:/Μάρκος, 16:2).

Τί λέτε; Το τελικό αποτέλεσμα συμφωνεί έστω με μία από τις διηγήσεις των ευαγγελιστών; Και αν ακόμα στην περίπτωση του αριθμού των μυροφόρων δεχόμασταν ότι ήταν πολλές, σύμφωνα με την εκδοχή του «Κατά Λουκάν», και ότι απλά παραλείπονται από τους άλλους, υπάρχει διαφωνία ως προς το πότε πήγαν. Διότι ο συγγραφέας του «Κατά Λουκάν» είναι σαφέστατος ότι πήγαν «όρθρου βαθέως», πριν ξημερώσει δηλαδή.

Πότε απόκτησαν και πότε ετοίμασαν τα αρώματα οι γυναίκες;

Όσον αφορά το πότε οι γυναίκες απόκτησαν και το πότε ετοίμασαν τα αρώματα, οι απολογητές ισχυρίζονται ότι κάλλιστα οι μυροφόρες θα μπορούσαν να ξεκινήσουν την προετοιμασία την Παρασκευή, συγκεντρώνοντας όσα υλικά μπορούσαν να βρουν και μετά το πέρας της αργίας του Σαββάτου, να αγοράσουν την υπόλοιπη ποσότητα.

Ας δούμε τι λένε οι ευαγγελιστές:

Ο «Ματθαίος» δεν αναφέρει κάτι. Ο «Μάρκος», ότι οι μυροφόρες αγόρασαν τα αρώματα και ήρθαν να αλείψουν το σώμα. Τα αγόρασαν **αφού πέρασε το Σάββατο** που ήταν αργία. Τότε έγινε και η ετοιμασία τους, για να πάνε το πρωί στον τάφο για να αλείψουν το σώμα. Καμία αναφορά στον Νικόδημο (16:1).

Για τους Εβραίους, η μέρα αρχίζει από την δύση και διαρκεί ως την δύση της επομένης. Άρα, από την δύση του Σαββάτου μέχρι την επόμενη δύση έχουμε την πρώτη (την μετέπειτα ονομαζόμενη Κυριακή).

Ο Λουκάς αναφέρει ότι οι γυναίκες **ετοίμασαν τα μύρα την Παρασκευή**, μετά τον θάνατο του Ιησού. Άρα, τα είχαν ήδη. Για να τα πάνε έτοιμα την επομένη (23:56). Αυτή η λεπτομέρεια έρχεται σε αντίθεση με το «Κατά Μάρκον».

Ο Ιωάννης αναφέρει ότι ο Νικόδημος έφερε 100 λίτρα μίγμα σμύρνας και αλόης. Έδεσαν το σώμα με τα σάβανα αφού το μύρωσαν πρώτα. Αυτό έγινε την Παρασκευή (19:39-40). Το «Κατά Ιωάννην» διαφωνεί με τους συνοπτικούς. Ο Ιωάννης δεν αναφέρει ότι η Μαρία πήγε την Κυριακή το πρωί για να μυρώσει το σώμα. Είχε μυρωθεί ήδη από την Παρασκευή. Σε αντίθεση με τον Μάρκο και τον Λουκά, που βάζουν τις μυροφόρες να επισκέπτονται τον τάφο για αυτή την δουλειά. Μάλιστα, και ο Χρυσόστομος, ερμηνεύοντας το συγκεκριμένο κομμάτι από το «Κατά Ιωάννην», λέει τα εξής:

*Αυτό βέβαια παρεκίνησε και την Μαρίαν· επειδή δηλαδή έτρεφε πολλή φιλοστοργία δια τον διαδάσκαλο και είχε περάσει το Σάββατο, δεν μπορούσε να ησυχάσει, αλλά ήλθε στο μνημείο πάρα πολύ πρωί, **θέλουσα να εύρη κάποιαν παρηγορίαν από τον τόπον.***

(ΕΠΕ τ. 14, σ. 683)

Επίσης, σε κανένα σημείο ο Χρυσόστομος δεν ισχυρίζεται ότι η Μαρία είχε παρέα, όπως παραποιούν τα πράγματα οι απολογητές. Αλλά, ο Λουκάς αναφέρει ότι την Παρασκευή οι γυναίκες ετοίμασαν τα πάντα (άρα, δεν είχαν ανάγκη από επιπλέον αγορές και ετοιμασίες). Επιπλέον, σύμφωνα με τον Ιωάννη, η μύρωση έγινε την Παρασκευή, που ο Νικόδημος είχε αγοράσει μια τεράστια ποσότητα μύρου.

Τώρα, κάντε την προσπάθεια να εναρμονίσετε τους ευαγγελιστές σε αυτό το συγκεκριμένο σημείο. Και αφού το κάνετε, εναρμονίστε το σημείο αυτό με τις

προηγούμενες εναρμονίσεις. Το αποτέλεσμα; Χάος. Ένα τελικό αποτέλεσμα, το οποίο όμως δεν διαβάζουμε πουθενά, σε κανένα σημείο των τεσσάρων ευαγγελίων.

Ας φέρουμε και ένα τέταρτο σημείο...

Πόσους αγγέλους είδαν; Ήταν μέσα στον τάφο, ή έξω;

Για τον αριθμό των αγγέλων, οι διηγήσεις είναι πάλι σαφείς. Έναν στο «Κατά Ματθαίου», έναν στο «Κατά Μάρκον», δύο στο «Κατά Λουκάν», κανέναν στο «Κατά Ιωάννην».

Όσον αφορά το που βρίσκονταν οι άγγελοι, στο «Κατά Ματθαίου» ήταν έξω, στο «Κατά Μάρκον» μέσα και στον Λουκά δεν διευκρινίζεται. Δεν συμφωνούν όλοι ότι έγιναν μέσα στον τάφο οι αγγελοφάνειες, όπως ισχυρίζονται οι απολογητές. Αυτοί, θεωρούν ότι στην περιγραφή του Ματθαίου, ο άγγελος είναι μέσα στο μνήμα. Γράφεται όμως σχετικά: *«άγγελος γαρ Κυρίου καταβάς εξ ουρανού προσελθών **απεκύλισε τον λίθον** και εκάθητο επάνω αυτού. Ην δε η ιδέα αυτού ως αστραπήν και το ένδυμα αυτού ως λευκόν ωσει χιών»* (28:2-3). Ο λίθος έκλεινε το στόμιο του τάφου, που ήταν κάτι σαν σπηλιά. Το λογικό είναι ότι απομακρύνει κανείς τον λίθο που φράζει την είσοδο προς τα έξω και όχι προς τα μέσα. Συνεπώς, εφόσον ο λίθος βρίσκεται προς τα έξω και ο άγγελος κάθεται πάνω του, άρα ο άγγελος βρίσκεται έξω. Ακόμα να πούμε, ότι ο Ματθαίος βάζει τον άγγελο να λείι στις μυροφόρες, *«δεύτε ιδέτε τον τόπον όπου έκειτο ο Κύριος»* (28:6). Κατά κανέναν τρόπο δεν δείχνει ότι τις καλεί να έρθουν μέσα όπου ήταν δήθεν και αυτός. Απλά, κάθεται έξω, και τις προτρέπει να μπουν.

Παραπάνω, θίξαμε **μόνο** τέσσερα σημεία των ευαγγελικών διηγήσεων που υποτίθεται ότι μεταξύ τους συμφωνούν. Σχολιάσαμε τα σχετικά με τις μυροφόρες, πόσες ήταν, πότε πήγαν στον τάφο, πότε απόκτησαν και πότε ετοίμασαν τα αρώματα, και πόσους αγγέλους είδαν και που αυτοί στέκονταν. Από το γεγονός ότι ο κορμός της υπόθεσης είναι ίδιος σχεδόν (με εξαίρεση ότι ο Ιωάννης δεν μιλάει για μυροφόρες που πήγαν στον τάφο), αλλά υπάρχουν διαφορές στα επιμέρους στοιχεία, και ότι ενώ υπάρχει αλληλεξάρτηση στα κείμενα των συνοπτικών αλλά υπάρχουν και διαφορετικές εκδοχές ως προς τις λεπτομέρειες που λαμβάνονται από διαφορετικές πηγές, όλα αυτά δείχνουν επιπροσθέτως ότι οι συγγραφείς των κειμένων αυτών, ούτε αυτόπτες ήταν, ούτε περιγράφουν «γεγονότα» που συνέβησαν «προχθές». Και αυτά συμφωνούν με την επιστημονική έρευνα.

Ας εναρμονίσουμε τώρα τις εναρμονίσεις των τεσσάρων αυτών στοιχείων. Ακούγεται αστείο, αλλά μόνο έτσι θα δούμε στην πράξη την εναρμόνιση. Εκτός και αν πετάξουμε έξω στοιχεία που αναφέρονται ξεκάθαρα από τους ευαγγελιστές, αλλά τότε θα έχουμε δημιουργήσει ένα δικό μας ευαγγέλιο.

Έχουμε λοιπόν τα εξής:

Στον τάφο πήγαν παραπάνω από τέσσερις, και πήγαν όταν ήταν βαθιά χαράματα (Λουκάς, 24:1), όταν δηλαδή άρχιζε να φωτίζει αμυδρά (Ματθαίος, 28:1), και ήταν πρωί έχοντας σκοτάδι και ήλιο (Ιωάννης, 20:/Μάρκος, 16:2). Ήρθαν έχοντας αγοράσει τα αρώματα μετά την αργία του Σαββάτου (Μάρκος, 16:1), τα οποία όμως είχαν ετοιμάσει από την Παρασκευή (Λουκάς, 23:56). Παρόλα αυτά, το σώμα είχε μυρωθεί από την Παρασκευή, και μάλιστα ο Νικόδημος είχε αγοράσει για την μύρωση 100 λίτρα, μια τεράστια ποσότητα. Όταν έφτασαν, είδαν δύο αγγέλους (Λουκάς, 24:2), που ήταν έξω και μέσα.

Αυτά, δεν συμφωνούν με κανένα ευαγγέλιο.

Αν αυτά είναι τα αποτελέσματα μόνο από την σύνθεση- εναρμόνιση τεσσάρων σημείων που αφορούν τις μυροφόρες, σκεφτείτε τι γίνεται όταν προσπαθήσουμε να κάνουμε το ίδιο και για τις σοβαρότερες διηγήσεις που αφορούν την ίδια την ανάσταση και τις εμφανίσεις του Ιησού στους μαθητές μέχρι και την ανάληψη. Θα τα δούμε όμως σε επόμενες αναρτήσεις, του χρόνου επιτρέποντος.

(Η συνέχεια, στο τρίτο και τελευταίο μέρος).

Διομήδης

Πηγές

1. Αγία Γραφή.
2. Ιωάννης Χρυσόστομος, «Λόγοι στο κατά Ιωάννην», τ. 14, εκδόσεις Γρηγόριος ο Παλαμάς.
3. Λεξικό της αρχαίας ελληνικής, Δορμπαράκη.
4. Λεξικό της νέας ελληνικής, Κωνσταντίνου Ιωαννίδη).